

CZY TWOJE DZIECKO JEST OFIARĄ PRZEMOCY RÓWIEŚNICZEJ?

Przemoc to wykorzystanie swojej przewagi nad drugim człowiekiem (fizycznej, intelektualnej, społecznej, duchowej). Mamy z nią do czynienia, gdy osoba słabsza (ofiara) poddana jest przez dłuższy czas negatywnym działaniom osoby lub grupy osób silniejszych (sprawcy przemocy). Przemoc może przybierać różne formy.

Wyróżnia się :

- przemoc fizyczną np. bicie, szarpanie, kopanie, ciągnięcie za włosy, podkładanie nogi, zabieranie przedmiotów ofierze i niszczenie ich , zamykanie ofiary w toalecie itp.
- przemoc werbalną np. krytykowanie, obrzucanie wyzwiskami, obrażanie, ośmieszanie, szantażowanie, obmawianie itp. - przemoc bez słów i kontaktu fizycznego np. wrogie gesty, miny, izolowanie z grupy, namawianie innych do dokuczania ofierze, dokuczanie osobom bliskim ofierze

Wraz z rozwojem techniki pojawiły się również formy przemocy z użyciem technologii komunikacyjnej i informacyjnej określane wspólnym mianem cyberprzemocy. Cyberprzemoc to m.in. wysyłanie ofierze obraźliwych SMS-ów i e-maili, publikowanie w Internecie kompromitujących zdjęć, filmików czy informacji o ofierze, obraźliwe komentowanie czyichś wpisów na blogu itp. Wg statystyk ok.4,5% dzieci i młodzieży szkolnej bezpośrednio styka się z przemocą ze strony swoich rówieśników. Sprawcami przemocy mogą być zarówno chłopcy, jak i dziewczynki, z tym, że chłopcy częściej stosują przemoc fizyczną, a dziewczynki werbalną oraz izolowanie ofiary z grupy. Zazwyczaj ofiarami przemocy stają się osoby o określonych cechach charakteru.

Wyróżnia się dwa typy ofiar przemocy :

pasywną i prowokującą.

Ofiara pasywna jest z natury osobą lękliwą ,nieśmiałą, o niskiej samoocenie. W sytuacjach, gdy ktoś ją zaczepia, nie potrafi się bronić;

najczęściej jest bierna, wycofuje się, może reagować płaczem. W klasie często nie ma dobrych relacji z rówieśnikami, może spędzać przerwy samotnie, a w sytuacjach gier zespołowych, podziału na grupy jest wybierana jako ostatnia. Zwykle lepiej dogaduje się z dorosłymi, niż z kolegami i koleżankami. Ofiara prowokująca to z kolei osoba, która jest zmienna w swoich zachowaniach i emocjach. Zwykle ma trudności z koncentracją uwagi, jest niespokojna, swoim zachowaniem wprowadza niepokój, zamieszanie, irytuje zarówno swoich rówieśników, jak i dorosłych. Jej reakcje są często niedojrzałe, nieprzewidywalne. Takie cechy przejawiają zwykle dzieci z ADHD. Osoby, które stały się ofiarami przemocy, często nie chcą mówić o tym problemie dorosłym, przede wszystkim dlatego, że boją się zemsty ze strony ich dręczyciela. Często powodem ich milczenia jest także wstyd i poczucie winy ofiary przemocy zwykle same siebie obarczają winą za to, że są obiektem ataków. Ofiary przemocy obawiają się braku zrozumienia swojej sytuacji, nie chcą martwić rodziców, wydaje im się, że nikt nie jest w stanie im pomóc. Często nie mają zaufania do osób dorosłych. Jak rozpoznać, czy nasze dziecko nie jest ofiarą przemocy ze strony rówieśników?

Nasze podejrzenia powinny wzbudzić następujące objawy: - dziecko często przychodzi do domu z siniakami, zadrapaniami, ma zniszczone lub podarte ubranie i nie potrafi tego sensownie wytłumaczyć - jego szkolne przybory są zniszczone, lub często giną - dziecko nie ma kolegów, bliskich przyjaciół - w wolnym czasie nie wychodzi z domu lub robi to niechętnie - nie chce uczestniczyć w imprezach klasowych, wycieczkach szkolnych - nie przyprowadza do domu kolegów i samo też nie jest przez innych zapraszane - ma niską samoocenę, wycofuje się z kontaktów z innymi - może stać się zamknięte w sobie - staje się zmienne w nastrojach od apatii do agresji bez widocznej przyczyny - wygląda na niespokojne, nieszczęśliwe - niechętnie idzie do szkoły, przed wyjściem może skarżyć się na bóle głowy, brzucha - może utracić apetyt, źle sypiać - pogarsza się w nauce - może zacząć wagarować - ze szkoły wraca później, niż powinno, często dłuższą drogą - często prosi o pieniądze na bliżej nieokreślone zakupy - może zacząć podkradać z domu pieniądze lub inne przedmioty W sytuacji, kiedy mamy podejrzenia, że dziecko może być szykanowane w szkole, przede wszystkim należy spróbować porozmawiać z nim o tym wprost. Bardzo ważne jest wówczas wyczucie i delikatność, gdyż dziecko może bać się mówić na ten temat.

Pamiętajmy, że rozmawiając z dzieckiem, bardzo ważne jest, aby:

- uważnie go wysłuchać nie przerywać, nie pośpieszać, znaleźć czas tylko dla niego
- nie bagatelizować problemu - nie obarczać dziecka winą za zaistniałą sytuację; wręcz przeciwnie, należy je zapewnić, że nie ma w niej jego winy;
- w żadnym wypadku nie wyśmiewać dziecka, uszanować jego lęk i bezradność;
- zapewnić o swojej gotowości do pomocy i dotrzymać słowa!
- doceniać każdą próbę dziecka poradzenia sobie w sytuacji przemocy
- wzmacniać jego samoocenę, pomóc mu uwierzyć w siebie.

Bardzo ważne jest, aby nie poprzestać tylko na jednej rozmowie, ale interesować się tym, jak rozwija się sytuacja dziecka. Jeżeli nie wygląda ona groźnie i uważamy, że dziecko powinno sobie samo poradzić, można pomóc mu poprzez:

- przećwiczenie z nim trudnych sytuacji odegranie scenek, pokazywanie, jak reagować na zaczepki
- wspólne zastanowienie się, do kogo zwrócić się o pomoc w razie potrzeby
- wsparcie dziecka i zapewnienie o swojej gotowości do pomocy, gdyby nie mogło sobie poradzić.

Jeżeli z relacji dziecka wynika, że nie jest ono w stanie samo przeciwstawić się aktom przemocy, wówczas niezbędna jest pomoc i interwencja rodzica. Pamiętajmy jednak, że nie wolno nam samym używać przemocy wobec sprawców. Jakie działania można i należy podjąć?

- wskazane jest prowadzenie zapisu wszystkich sytuacji, w których dziecko stało się ofiarą przemocy - jeżeli dziecko zostało pobite lub okradzione, należy zgłosić sprawę na policję - wskazane jest nawiązanie współpracy z wychowawcą klasy dziecka, przedstawienie mu

sytuacji i wspólne zastanowienie się nad możliwościami pomocy dziecku - warto notować ustalenia z rozmowy z wychowawcą i podejmowane działania - jeżeli kroki podjęte przez wychowawcę nie skutkują, warto udać się do dyrektora szkoły, przedstawić sytuację dziecka i dotychczasowe działania podjęte w jego sprawie i wspólnie zastanowić się nad innymi formami pomocy dziecku wszelkie ustalenia i działania powinno się zanotowywać - często przydatna jest pomoc specjalisty (pedagoga, psychologa), który może udzielić pracownikom szkoły pomocy konsultacji, wsparcia - jeżeli dotychczasowe działania nie skutkują, może być potrzebne zwrócenie się o pomoc do Kuratorium Oświaty lub Rzecznika Praw Dziecka Oprócz powyższych działań warto znaleźć specjalistę, który pomoże twojemu dziecku poradzić sobie z sytuacją przemocy.

Dobrze jest również poszukać innych rodziców, którzy być może mają ten sam problem i połączyć swe siły w walce z przemocą. Pamiętajmy: dziecku będącemu ofiarą przemocy jest potrzebna nasza pomoc i wsparcie, nie wolno nam bagatelizować jego problemu, wyśmiewać czy obarczać winą za zaistniałą sytuację.

Musimy natomiast dążyć do tego, by wobec dziecka zaprzestano aktów przemocy.

Opracowała Joanna Białogłowy - psycholog